
UDK 811.163.42'42
004.738.5:81'42
Stručni članak

Milica Mihaljević
Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje, Zagreb
Hrvatska

INTERNETSKO NAZIVLJE U GOVORNIM MEDIJIMA

SAŽETAK

U radu se analizira internetsko nazivlje koje se pojavljuje na radiju i televiziji. Posebna se pozornost posvećuje onim internetskim nazivima (cyber, web site, mail, @, WWW, -) koji se često čuju u govornim medijima. To su oni nazivi koji iz znanstvenoga funkcionalnog stila ulaze u publicistički funkcionalni stil i u opći standardni hrvatski jezik. Ističe se veliki utjecaj jezika i govora govornih medija na jezičnu kulturu primatelja. Zbog toga je veoma važno da se u tim medijima upotrebljavaju najbolji mogući nazivi. Stoga se u radu osim analize postojećeg stanja daju i neki vlastiti prijedlozi. Neki se nazivi uspoređuju sa slovenskim nazivima, jer je slovensko internetsko nazivlje u ovome trenutku sređenije od hrvatskoga¹. Posebna se pozornost ne posvećuje specijaliziranim emisijama koje se bave hrvatskim jezikom ili internetom već se informatičko nazivlje analizira u svim emisijama u kojima se pojavljuje.

Ključne riječi: *internetsko nazivlje, govor medija, novinarski diskurs, hrvatski jezik, terminologija*

UVOD

15. travnja 2003. u palači Matice hrvatske održan je okrugli stol pod nazivom *Hrvatski jezik danas*. Na tome je okruglom stolu istaknuto da ne možemo biti zadovoljni stanjem jezične kulture te da nema sustavne skrbi o hrvatskome jeziku. Jedna je od tema o kojoj se tamo govorilo i *Jezik medija* te su istaknuti mnogi primjeri jezičnog nasilja u medijima (npr. Alemko Gluhak koji je kao uvodničar zamijenio odsutnoga prof. dr. Ivu Škarića spomenuo je nazive *VIP pretplatnik*, *Škoda servis*, *Hyundai trgovac*). O jeziku i govoru medija često se mogu pročitati članci i komentari hrvatskih jezikoslovaca u kojima se najčešće ističu jezične pogreške i nepravilnosti (npr. o tome je problemu više puta pisao Dalibor Brozović u svojoj rubrici *Prvo lice jednine* koju je objavljivao u časopisu *Vijenac*).

Želeći i sama pružiti skroman doprinos analizi jezika hrvatskih medija odlučila sam analizirati internetsko nazivlje koje se pojavljuje u govornim medijima.

PODJELA MEDIJA

Medije možemo odrediti kao sredstva prenošenja obavijesti. Mediji javnoga komuniciranja povijesno se stalno razvijaju. Mario Plenković u knjizi *Komunikologija masovnih medija* (1993:123) ističe da pri sadašnjemu stupnju znanstveno-tehnološkog razvitka imamo u funkciji tri dominantna medija: novine, radio i televiziju. Medije možemo podijeliti na govorne, tj. one u kojima se obavijesti i podaci prenose govorom, i pisane, tj. one u kojima se obavijesti i podaci prenose pismom. Govor je, uz glazbu najvažniji dio radijskog sadržaja. Radio institucionalizira govor i posreduje ga. Govor se organizira prema vrsti programa (informativni, znanstveni, sportski, zabavni) (prema Zgrabljčić, 2002:47). Na televiziji je uloga govora također važna, iako tamo uz govor imamo i sliku pa su stoga i u internetskome nazivlju uočljive neke razlike između radija i televizije (npr. na radiju se mrežne adrese uvijek moraju pročitati, dok se na televiziji one najčešće ne čitaju već se samo nalaze napisane na ekranu). Iako je zbog lakšega i pouzdanijega prikupljanja građe o internetskom nazivlju mnogo lakše govoriti u okviru pisanih medija, zbog toga što je ovo rad za časopis *Govor* odlučila sam analizirati samo nazivlje koje se pojavljuje u govornim medijima. Neki terminološki problemi zajednički su svim medijima (npr. kako anglizme zamijeniti hrvatskim nazivima), ali su drugi svojstveni samo određenim medijima. Tako će se npr. u pisanim medijima postaviti pitanje pisanja određenih naziva (npr. piše li se INTERNET velikim ili malim početnim slovom²), dok će se u govornim medijima postaviti pitanje čitanja određenih naziva (npr. čitanje elektroničkih adresa i čitanje adresa mrežnih stranica). Ipak, i u govornim medijima katkad se pojavljuje problem pisanja, npr. u titlovima na televiziji, u najavi programa na televiziji ili u novinama, na mrežnoj stranici itd.

O medijima se može govoriti s različitih aspekata. Za ovu temu nisu toliko bitne rasprave koje govore o snazi medija koja proizlazi iz brzine, dometa,

kapaciteta kanala i množine prijamnika. Važno je spomenuti psihološko djelovanje medija na čovjeka. Utjecaj na primatelja poruke može ovisiti i o mediju kojim je poruka prenesena. Tako se govor (pa onda i govor na radiju) kao i televizija smatraju hladnim medijima. Hladni mediji primatelja aktiviraju, oslobađaju, potiču mu maštu, stvaralaštvo, riječju – zagrijavaju ga (prema Škarić, 1988:24-26). TV program postao je dijelom čovjekove svakodnevnice, odnosno TV poruka još je uvijek dovoljno nova da utječe na primateljevo ponašanje ne samo kao TV gledatelja i dijela TV publike, već ona postaje i dijelom njegova svakodnevnoga ponašanja (prema Blagus Bartolec, 1999:89). Zbog ogromnog utjecaja radija i televizije na svoje primatelje, ni jedna tema povezana s tim medijima nije previše sitna i nevažna da bi se i o njoj progovorilo.

INTERNETSKO NAZIVLJE KROZ FUNKCIONALNE STILOVE

U ovome se radu polazi od tradicionalne podjele hrvatskoga standardnog jezika na pet osnovnih funkcionalnih stilova (književnoumjetnički, razgovorni, publicistički, administrativni i znanstveni)³ od kojih se svaki dalje dijeli na podstilove. Iako je jasno da se toj podjeli mogu naći mnogi nedostaci⁴, ona se čini dovoljno sveobuhvatnom i upotrebljivom za temu o kojoj se u ovome članku govori.

Kad govorimo o internetskoj nazivlju, prva je pomisao da ono pripada znanstvenome funkcionalnom stilu. Međutim, to je nazivlje koje možemo susresti u svim funkcionalnim stilovima pa čak i u književnoumjetničkome funkcionalnom stilu kao najslobodnijem i normom najneobvezanijem stilu, npr. u romanu za mladež Michaela Colemana *Detektivi Interneta : mreža je bačena*.⁵ Jasno je da o internetu razgovaraju već i djeca te je to nazivlje veoma prisutno i u razgovornome funkcionalnome stilu.

Funkcionalni stil koji susrećemo u medijima obično se naziva publicističkim ili novinarskim funkcionalnim stilom⁶. To je stil javnoga priopćavanja kojim se služe novinari i publicisti pišući tekstove za dnevne novine, časopise i ostale tiskovine. Taj se stil ne ostvaruje samo u pisanome nego i u govornome mediju (jezik radija i televizije). Bliži je općemu standardu od književnoumjetničkog i razgovornog stila. To je najsloženiji funkcionalni stil koji se dijeli na niz podstilova s obzirom na medij kojim se komunikacija odvija te s obzirom na karakter određenog teksta ili emisije. Jasno je npr. da stil neće biti isti u vijestima i u zabavnoj emisiji. Analiza mora uzeti u obzir i različite društvene uloge masovnih medija: informiranje, interpretiranje, povezivanje, socijalizaciju, zabavu jer dok se određeni anglicizmi ili engleske riječi mogu upotrijebiti u zabavnoj emisiji, u informativnoj bi emisiji trebalo upotrebljavati najbolje hrvatske nazive. Dakle, masovni mediji imaju velik utjecaj i na jezičnu kulturu svakoga pojedinca i to ne samo specijaliziranim emisijama kao što su *Govorimo hrvatski*, *Hrvatski u zrcalu*, *Jezikomjer*, već je još mnogo veći utjecaj svakoga pojedinog novinara, voditelja i spikera koji se pojavi u kojoj gledanijoj emisiji.

ZAŠTO INTERNETSKO NAZIVLJE U GOVORNIM MEDIJIMA?

Vidjeli smo da govorni mediji snažno utječu na brojne primatelje svojih poruka. Preko tih medija ono što je nekada pripadalo stručnomu jeziku i znanstvenomu nazivlju ulazi u opći jezik i svakodnevni govor svih ljudi.

Da bih ilustrirala utjecaj medija na jezičnu kulturu prosječnoga korisnika, navest ću samo jedan primjer. Upitala sam tri različite skupine studenata prve godine kroatologije, novinarstva i sociologije (generacija 2001./2002.) je li moguće engleske nazive *bypass* i *pace maker*, zamijeniti hrvatskima. U sve tri skupine dobila sam isti odgovor. Odmah su mi ponudili zamjenu *premosnica* za *bypass*, a nitko nije znao zamjenu za *pace maker*. Kad sam im navela zamjene *srčanik* ili *srčani stimulator* za *pace maker*, to je kod njih izazvalo smijeh. Pitala sam ih odakle znaju za riječ *premosnica* i zašto misle da je ona prihvatljiva, a riječ *srčanik* nije. Odgovor je bio da su riječ *premosnica* vidjeli u hrvatskome prijevodu televizijske serije *Hitna služba* te da je ona bolja jer je prihvaćena u praksi. Kad sam 2003. godine ponovila isto pitanje, dobila sam istovjetne odgovore. Mislim da to najbolje ilustrira važnost jezika i govora koji se susreće u medijima. Stoga ću u ovome radu analizirati nekoliko najčešćih primjera iz područja internetskog nazivlja.

Širenjem će se važnosti i sveobuhvatne primjene interneta sve češće internetsko nazivlje susretati u radijskome i televizijskome programu. U novinama možemo pročitati podatak da se prema procjenama hrvatske podružnice analitičke kuće IDC do kraja 2003. godine u Hrvatskoj može očekivati 1,014.000 korisnika interneta ako se rast nastavi dosadašnjim tempom. U četvrtom tromjesečju 2002. godine zabilježeno je 789.000 korisnika, a ako se ostvare predviđanja, rast bi u 2003. godini bio 28,5 posto, odnosno udio korisnika interneta u ukupnoj populaciji Republike Hrvatske porastao bi s 18 na 22,9 posto⁷. Na televiziji postoji specijalizirana emisija *Planet internet* koja govori o internetu. Međutim, ono na što je još važnije upozoriti uporaba je internetskih naziva u emisijama koje nisu posebno posvećene internetu. S obzirom na naglu internetizaciju do koje je došlo u Hrvatskoj možemo pretpostaviti da će se nazivi povezani s internetom sve češće pojavljivati na radiju i televiziji.

JEZIČNA ANALIZA INTERNETSKIH NAZIVA U GOVORNIM MEDIJIMA

Kako se čita mrežna adresa?

Svaka stranica na svjetskoj mreži ili WWW-u ima svoju jedinstvenu oznaku, tzv. *URL (Uniform Resource Locator)*. Tipičan *URL* izgleda ovako:

<http://www.hrt.hr/> (mrežna adresa Hrvatske televizije)

i sastoji se od oznake protokola (*http, gopher, ftp...*) – u navedenome primjeru *http*, internetske adrese računala na kojemu se stranica nalazi (ovdje

<http://www.hrt.hr/>), te punog naziva stranice (ako se nalazi u kojemu od podimenika), npr. <http://www.hrt.hr/vijesti/>.

Mrežne stranice često su prisutne u medijima, posebno u reklamama. Katkad se adresa stranice nalazi samo na ekranu, ali se ne čita i tada naravno nema problema. Međutim, na radiju se takva adresa uvijek mora pročitati, dok se i na televiziji katkad pročita.

WWW

Na Obiteljskome radiju u *Vickovoj budilici* u tjednu od 30. lipnja. do 4. srpnja moglo se čuti da je sponzor sata od 7 do 8 Dinersclub te da više o njemu možemo saznati na internetskoj adresi www.dinersclub.com. Adresa je pročitana (*duplo ve, duplo ve, duplo ve...*). S druge strane u emisiji *Story Super Nova Music Talents* od 3. srpnja 2003. mogli smo čuti da više o toj emisiji možemo saznati na web-stranici www.ok-novatv.hr. Adresa stranice pročitana je *ve ve ve*. Takvih bi se primjera moglo navesti još mnogo. Neupitno je da bi bilo dobro da se u medijima ujednači način čitanja kratice *www*, posebno stoga što će se ta kratica sigurno sve češće čitati u govornim medijima. Teže je dati jasan savjet kako bi tu kraticu trebalo pročitati. Naime, ispravan je način čitanja *duplo ve, duplo ve, duplo ve*, jer *ve ve ve* označuje *vvv*. Na engleskome se takva adresa čita *double u, double u, double u*. Međutim, također je jasno da se adresa čita na taj način da naziv bude što kraći. Svi oni koji imaju internet i služe se svjetskom mrežom sigurno će shvatiti o kojoj se adresi radi. Možda bi se taj naziv mogao čitati *tri dupla ve* ili *trostruko duplo ve*⁸, ali takav način čitanja za sada nije zabilježen u praksi.

critica/povlaka/minus

U adresama elektroničke pošte i mrežnih stranica često se pojavljuje znak -. U novinama se taj znak redovito pojavljuje, ali nema nikakve oznake kako bi ga trebalo pročitati. U Kiševu *Informatičkom rječniku* također ne možemo pronaći nikakav savjet o čitanju različitih znakova koji se pojavljuju u mrežnim adresama i adresama elektroničke pošte. U govornim se medijima taj znak često mora na neki način pročitati. U engleskome se taj znak čita *dash* što znači *critica*. Zabilježila sam da se taj znak u hrvatskim govornim medijima čita na tri različita načina *critica*, *minus* i *povlaka*. Za jezičnu je analizu posebno zanimljiva NovaTV jer se u njezinoj mrežnoj adresi nalazi taj znak (www.ok-novatv.hr). Taj se znak na Novoj TV čita *povlaka* ili *minus*. U *Hrvatskome rječniku* koji je uredio Jure Šonje nalazi se natuknica *povlaka*, ali se strelicom (dakle s mora) upućuje na natuknicu *critica*. Isti savjet možemo pročitati i u *Hrvatskome jezičnom savjetniku*. Jedino je u Anićeve rječniku *povlaka* obrađena kao obična hrvatska riječ:

povlaka pravopisni znak koji 1. odjeljuje dio rečenice koji sadrži naknadno objašnjenje 2. upućuje na pauzu između prethodnoga i sljedećega teksta; crta (za razliku od crtice) 3. ...

U *Hrvatskome pravopisu* Stjepana Babića, Božidara Finke i Milana Moguša iz 1996. koji je trenutačno na snazi za uporabu u školama razlikuje se *crtica* i *spojnica*. *Crtica* se piše s bjelinama s obje strane i duža je, dok je *spojnica* bez bjelina s obje njezine strane i kraća. (Babić-Finka-Moguš, 1996:126). Dakle, u navedenim se adresama zapravo nalazi *spojnica*, ne *crtica*, a nikako ne *povlaka*. Problem je u tome što riječ *spojnica* u tome značenju nije prihvaćena u praksi te nema ni jedne potvrde za takvo čitanje toga znaka u adresama. U slovenskome se također najčešće upotrebljava naziv *crtica*. Prednost je naziva *minus* što je on posve jednoznačan te se ne može doći do neporazuma i zamjene sa znakom _ koji se također često nalazi u adresama.

točka

Jedini znak koji se pojavljuje u adresama, a s kojim nije povezan ni jedan problem znak je . (točka). Taj se znak na engleskome čita *dot*, a na hrvatskome dosljedno *točka*, npr. www.dinersclub.com

↑   ↑
točka

Kako se čita adresa e-pošte?

E-mail (Electronic Mail) ili elektronička pošta protokol je na internetu koji omogućuje korisnicima slanje tekstualnih (ASCII) poruka s računala na računalo. Zbog brojnih prednosti pred klasičnom (tzv. *snail mail poštom*) elektronička pošta postaje sve češći način komuniciranja. Stoga se sve češće o *e-mailu* govori i u govornim medijima. Tako smo npr. u emisiji *Milijunaš* mogli čuti rečenicu: *Hvala vam na svim mailovima* (29. lipnja 2003.). U toj rečenici *mail* zapravo znači *e-mail* te se ne odnosi na bilo kakvu poštu (voditelji će npr. reći *hvala vam na pismima i mailovima*). S druge strana u emisiji *Red Carpet* od 13. srpnja 2003. mogli smo čuti: *naš je e-mail redcarpet@ok-NovaTV.hr* (red carpet at ok minus nova te ve točka ha er).

U teoriji jezika u kontaktu poznat je pojam proširenja značenja. Proširenje značenja može biti u broju (npr. riječ u hrvatskome dobiva nova značenja) ili u polju⁹. U slučaju uporabe engleske riječi *mail* u hrvatskome jeziku dolazi do proširenja značenja riječi u polju. *Mail* ne znači kao u engleskome bilo kakvu poštu ili poruku već samo elektroničku poruku. Proširenje značenjskoga polja rezultat je sve šire i slobodnije uporabe anglizma. Dakle, u emisijama koje imaju zabavni karakter i u kojima je publicistički stil blizak razgovornome stilu može se upotrijebiti naziv *mail* i izvedenica *mailati*. Ipak, u ozbiljnijim bi se emisijama umjesto *mail* trebalo upotrijebiti *elektronička pošta* ili *e-pošta* ili (ovisno o značenju) *elektronička poruka* ili *e-poruka*, a umjesto *mailati* *slati e-poruke* ili *slati e-poštu*.

U adresi elektroničke pošte osim slova nalaze se i određeni znakovi koji su često problem za spikere i voditelje. U vezi sa znakom – (*crtica/povlaka/minus/spojnica*) pojavljuju se problemi o kojima je već bilo gore riječi (u dijelu o adresi mrežne stranice). Na HTV-u u emisiji *Nedjeljom u 2*

znak _ koji se katkada pojavljuje u adresi e-pošte pročitani je kao *donja crtica* što je prihvatljivo rješenje. Na slovenskome se taj znak čita *podcrtaj* (dakle *podcrta*).

Znak . (točka) ne dovodi ni do kakvih problema.

@

Najveći su problemi povezani sa čitanjem znaka @ koji se uvijek nalazi u adresi elektroničke pošte.

Na hrvatskome se često čuje da se taj znak zove *majmun* ili, još češće, *monkey*. Zanimljivo je napomenuti da se na engleskome *monkey* u tome značenju ne upotrebljava, već se taj znak čita *at*¹⁰.

Računalni inženjer Ray Tomlinson odabrao je znak @ za uporabu u elektroničkim adresama jer se taj znak nikada nije pojavljivao u imenima pa nije moglo doći do zabune¹¹. Osim toga, njegovo značenje bilo je prikladno jer je označivao mjesto *na (at)* kojemu se onaj kojemu je poruka upućena nalazi. Međutim, taj se znak u engleskome sve češće upotrebljava u komercijalne svrhe, pojavljuje se baš u imenima proizvođača, televizijskih emisija itd. te često u nekim riječima ili imenima zamjenjuje *a* ili *at*, npr. *@llgood*, *@Home* itd. I u hrvatskome, posebno u medijima, imamo sve više takvih primjera, npr. *mrež@*, *rekl@me*. Taj znak treba upotrebljavati oprezno i samo onda kad ne može dovesti do zabune. Ne bi ga trebalo zvati *monkey*, budući da ga ni Amerikanci tako ne zovu. Ako se već želi upotrijebiti engleski naziv, treba ga zvati *at*. Takav je način čitanja često u uporabi na NovojTV.

Na HTV-u se taj znak katkad čita *kod* što je prihvatljivo rješenje. Možda bi se moglo preporučiti da se taj znak čita *pri*. Uporaba se još nije ustalila. Jedini je siguran jezični savjet da taj znak ne treba nikada zvati *monkey*.

Treba li cyber ili kiber?

Svakoga radnog dana oko 9 sati ujutro na 1. programu HTV-a tijekom lipnja mogla se pratiti dječja serija pod nazivom *Cy kiber djevojka*. *Kiber djevojka* prijevod je izvornoga engleskog naziva *cybergirl*. Stvaranje složenica čest je način stvaranja internetskih novotvorenica u engleskome jeziku. Takve se složenice sastoje od dviju neovisnih riječi. Neke riječi posebno često ulaze u složenice, npr. *mouse*: *mouseclick*, *mousepad*; *click*: *doubleclick*, *clickthrough*, *net*: *netlag*, *netdead*, *netnews*, *hypernet*, *Netspeak*. Također se novotvorenice u engleskome često tvore prefiksoidima (Crystal 2001. upotrebljava naziv *prefixes* or *combining forms*) *hyper*: *hypertext*, *hyperlink*, *hyperfiction*, *hyperzine* i *cyber*: *cyberspace*, *cyberculture*, *cybersex*, *cybersquatter* (usp. Crystal, 2001:83). Naziv *cyberspace* pojavio se prvi put u znanstvenofantastičnome romanu *Neuromancer* autora Williama Gibson. Otada se prefiksoid *cyber* osamostalio i tvori ogroman broj novotvorenica. U hrvatskome se jeziku također prefiksoid *cyber* (najčešće s izvornim engleskim pravopisom i čitanjem) širi i tvori mnoštvo novotvorenica pa i prigodnih individualnih tvorenica. Prefiksoid *cyber* u hrvatskome se nalazi kao prvi element mnogih složenica i polusloženica ili kao samostalna riječ u

dvorječnoj svezi (*cybercafe*, *cyber kafić*, *cyber seks*, *cyber punk*, *cyber prostor*, *cyber rat*, *cyberspace*, *cyberfit*, a zabilježene su i potvrde za *cyber policajca* i *cyber novinara*). U emisiji *Četiri uha dva trbuha* koju na Obiteljskome radiju vode Vicko i Drele zabilježene su potvrde i za *cyberkozu* i *cyberjarca*, naravno s humorističnim prizvukom.

U Kiševu *Informatičkom rječniku* uz *cyber* nalaze se istovrijednice: *prividni*, *nestvarni*, *imaginarni*, *kiber*. Nijedna od tih zamjena nije zaživjela u praksi pa se u praksi najčešće nalazi pravopisno neprilagođena strana riječ. Međutim, serija prevedena kao *Cy kiber djevojka*¹² mogla bi utjecati na to da se u hrvatskome prihvati prefiksoid *kiber* umjesto neprilagođena engleskoga prefiksoida *cyber*. Kao argument za takvo prihvaćanje treba podsjetiti na terminološko načelo koje glasi: Ako već ne možemo pronaći domaću riječ, treba prihvatiti riječ u obliku prema latinskome i grčkome, a ne prema engleskome, francuskome, njemačkome itd.¹³ Prefiksoid *kiber* dolazi iz grčkog jezika (*kybernáo* = upravljam, vladam, kormilarim) i potvrđen je u riječi *kibernetika* i njezinim izvedenicama. U *Slovenskome leksikonu* dosljedno se nalazi istovrijednica *kiber* kao prvi dio složenice (*kiberpank*, *kiberpankovic*, *kiberprostor*, *kiberseks*, *kiberstroj*).

Postoji li hrvatska zamjena za *on-line*?

U govornim medijima često čujemo pridjev *on-line*, npr. 2. srpnja 2003. u *Vickovoj budilici* na Obiteljskom radiju mogli smo čuti nešto o *on-line* plaćanju, a na NovojTV redovito se pojavljuje reklama *Osjeti internet u pokretu. VIP on-line*.

U Filipovićevoj knjizi *Anglicizmi u hrvatskom ili srpskom jeziku* (1990.) navedeno je da je *on-line* pridjev koji označuje 'priključen, neposredno pod kontrolom centralnog kompjuterskog procesora' (odnosno *izravno pod nadzorom središnjega računalnog obradnika*). *Off-line* ima suprotno značenje od *on-line* i označuje 'koji nije priključen, koji nije povezan s centralnim procesorom kompjutora' (odnosno *središnjim računalnim obradnikom*).

U Kiševu je *Informatičkome rječniku* naziv *on-line* ovako određen 'spremnost vanjskog uređaja, npr. pisača, da primi i izvede naredbe koje mu računalo šalje preko priopćajnog kanala'. U tome se rječniku za *on-line* navode ove hrvatske istovrijednice *na liniji*, *izravan*, *direktan*, *povezan*.

Dakle, možemo reći da *on-line* znači *izravno*, *on-line periferne jedinice izravno su povezane vanjske jedinice*, dok je *off-line neizravno*, *off-line periferne jedinice neizravno su povezane vanjske jedinice*. Međutim, u navedenim potvrdama *on-line* zapravo označuje internetsku vezu. *On-line* plaćanje označuje mogućnost plaćanja internetom i moglo bi se zamijeniti s *internetsko plaćanje* ili *mrežno plaćanje*. Očito se *on-line* ne može u svim kontekstima i svim značenjima zamijeniti istim hrvatskim nazivom, ali je sigurno da se za svako značenje može naći hrvatska istovrijednica. Za usporedbu navodim nekoliko višechlanih naziva u kojima je prvi element *on-line* i njihove slovenske istovrijednice prema Pahorovu leksikonu: *online analytical processing* – *sprotna*

analitska obrada (trenutačna analitička obrada), on-line backup – toplo arhiviranje, on-line complex processing – sprotro obdelovanje zapletenih podatkom (trenutačna obrada složenih podataka), on-line glossary – zasloni besednjak (zasloni rječnik, rječnik na zaslonu), on-line help – zasloni pomoć (pomoć na zaslonu), on-line mode – priključni način (mrežni način), on-line processing – priključan obrada (mrežna obrada), on-line service provider – ponudnik priključnih storitev (davač mrežnog pristupa), on-line service – priključna storitev (mrežna usluga), online transaction processing – sprotro obdelovanje transakciji (trenutačna obrada transakcija), online – povezano. Vidimo da ni u slovenskome nije moguće on-line u svim kontekstima zamijeniti istom slovenskom riječju, ali da je moguće naći zamjenu za sve kontekste. U hrvatskome bi se također već prema kontekstu on-line moglo zamijeniti s povezan, priključen, mrežni, internetski, zasloni, trenutni.

Postoji li hrvatska zamjena za internet provider?

U arhivi pitanja koja postavljaju slušatelji urednici emisije *Govorimo hrvatski* na Hrvatskome radiju gđi Smiljani Šunde nalazi se i pitanje "bijesne" slušateljice zašto se na Hrvatskoj televiziji upotrebljava naziv *internet provider*¹⁴. U Kiševu *Informatičkom rječniku* možemo pronaći ovo objašnjenje značenja naziva *internet service provider*: tvrtka koja drugim tvrtkama ili pojedincima omogućuje, tj. prodaje, pristup ili trajni ostanak na Internetu; mnogi opskrbljivači servisnim uslugama zapravo su opskrbljivači pristupa Internetu koji nude i dodatne usluge, kao što je oblikovanje, stvaranje i nadziranje tzv. WWW mrežnih čvorova, pouka o Intranet mreži ili njezin nadzor; neki su od poznatijih davatelja usluga BT Net, America On-Line, Compuserve, DEmon Net, IBM Global Network i UUNet Pixel Dial... U istome su rječniku zabilježene i ove hrvatske istovrijednice *davatelj usluga na Internetu, opskrbljivač uslugama na Internetu; telefonska centrala, davatelj međumrežnih usluga*.

U praksi su u hrvatskome zabilježene još i ove zamjene za *Internet service provider*: *pružatelj Internet servisa, davač usluga, davač internetskih usluga, davatelj internetskih usluga*. Tvorenice sufiksom *-telj* po sustavu označuju čovjeka i mogu se opisati preoblikom *čovjek koji + prezent* dakle *davatelj/pružatelj → čovjek koji daje/pruža*. U internetskome nazivlju ti nazivi ne označuju čovjeka pa bi sustavnije bilo te nazive zamijeniti nazivom *davač*. *-ač* je veoma plodan i polivalentan imenični sufiks kojim se označuju 'živi i neživi vršitelji radnje'.

Stoga je između svih ponuđenih istoznačnica najprihvatljiviji naziv *davač internetskih usluga*. U emisijama zabavnoga karaktera moglo bi se upotrijebiti i *internetski provider* što je prihvatljivije nego *internet provider* jer se sastoji od pridjeva i imenice, a ne od dviju imenica od kojih je prva u pridjevnoj funkciji.¹⁵

U *Slovenskome leksikonu* Pahor navodi *ponudnik internetskih storitev* kao jedinu slovensku istovrijednicu za *internet service provider*. Isti se prijevod nalazi i u rječniku *Internet – pojmovnik angleško-slovenski slovar kratice in slovensko-angleški slovar* autora Pavela Meše.

Možemo li naći hrvatski naziv za *web-site*?

U medijima se često čuje naziv *web site*, npr. *Ne zaboravite posjetiti najbolji glazbeni web site www. hit. depo.* (Hit depo). Za engleski *web site* u hrvatskome je zabilježeno nekoliko naziva, npr. *mrežna stranica*¹⁶, *mjesto*, *mjestište*, *adresište*, *sjedište*, *mrežni čvor*, *web čvor*, *čvor na internetu*. U navedenome bi se kontekstu *web site* mogao zamijeniti i s *internetskom stranicom*.

ZAKLJUČAK

Jezik govornih medijima ima golem utjecaj na jezičnu kulturu. Zbog širenja interneta u Hrvatskoj internetsko se nazivlje sve češće pojavljuje u tim medijima i to u sve većem broju emisija. Posebno se često čitaju adrese elektroničke pošte ili mrežnih stranica. Zbog snažnog utjecaja medija na njihove korisnike važno je da se pritom upotrebljavaju najbolji mogući nazivi. Naravno, treba voditi računa o karakteru emisije te razlikovati npr. zabavne emisije i riječi voditelja u kojima se mogu nalaziti i anglizmi ili izvorni engleski nazivi od najava programa te nazivlja u ozbiljnim emisijama u kojima bi trebalo težiti hrvatskome nazivlju. Zato u zaključku tablično prikazujem internetske nazive o kojima je u ovome tekstu bilo riječ te navodim vlastite prijedloge i preporuke.

Tablica 1. Pregled internetskih naziva s prijedlozima i preporukama
Table 1. Internet terminology with recommended Croatian equivalents

engleski/English	u uporabi u govornim medijima/currently used in spoken media	prijedlog/recommended
@	majmun, monkey, at, kod	pri, at (u emisijama ležernijeg karaktera)
cyber (cyber girl)	cyber, kiber (kiber djevojka)	kiber (kiberdjevoka)
dash	povlaka, crtica, minus	crtica, spojnica
dot	točka	točka
e-mail	e-mail, mail	e-pošta, e-poruka
internet provider	internet provider	inetrnetski provider, davač internetskih usluga
on line	on line	mrežni, internetski
web site	web site	mrežna stranica, web site (u emisijama ležernijeg sadržaja)
WWW	duplo ve, duplo ve, duplo ve; ve ve ve	tri puta duplo ve, tri dupla ve

REFERENCIJE

- Anić, V.** (1998). *Rječnik hrvatskoga jezika*, Zagreb: Novi Liber.
- Badurina, L., Kovačević, M.** (2000). Publicistički stil – problematizacija pojma, *Riječki filološki dani 3. Zbornik radova* (ur. Diana Stolac), 19-28.
- Bagić, K.** (1997). *Beletristički stil. Pokušaj određenja*, *Kolo 2*, 5-16.
- Blagus Bartolec, G.** (1999). Pragmatika medijskog diskursa (Utjecaj televizijske poruke na primatelja). *Zbornik Teorija i mogućnosti primjene pragmalingvistike* (ur. Lada Badurina i dr.), 85-90.
- Crystal, D.** (2001). *Language and the Internet*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Filipović, R.** (1990). *Anglicizmi u hrvatskom ili srpskom jeziku. Porijeklo – razvoj – značenje*. Zagreb: JAZU – Školska knjiga.
- Gluhak, A.** (1999/2000). Internet, mreža, e-pošta. *Jezik 47, 3*, 105-108.
- Hudeček, L., M. Mihaljević i J. Pilić** (2001). *Hrvatski jezik IV*. Zagreb: Profil.
- Hudeček, L., Mihaljević, M., Vukojević, L.** (izv. ur.). (1999). *Hrvatski jezični savjetnik*. Zagreb: Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje, Školske novine, Pergamena.
- Jojić, Lj., Matasović, R.** (ur.) (2002). *Hrvatski enciklopedijski rječnik*. Zagreb: Novi Liber.
- Kiš, M.** (2000). *Englesko-hrvatski i hrvatsko-engleski informatički rječnik*. Zagreb: Ljevak.
- Kovačević, M., Badurina, L.** (1999). Temeljna pitanja funkcionalne diferencijacije jezika. *Teorija i mogućnosti primjene pragmalingvistike. Zbornik radova* (ur. Lada Badurina i dr.), 405-418.
- Meše, P.** (1999). *Internet. Pojmovnik angleško-slovenski slovar kratice in slovensko-angleški slovar*. Ljubljana: Elektrotehniška zveza Slovenije.
- Mihaljević, M.** (1998). *Terminološki priručnik*. Hrvatska sveučilišna naklada. Zagreb.
- Mihaljević, M.** (2002). Funkcionalni stilovi hrvatskoga (standardnog) jezika – s posebnim obzirom na znanstveno-popularni i personalni podstil. *Rasprave Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje 28*, 325-343.
- Mihaljević, M.** (2003). *Kako se na hrvatskome kaže WWW? – Kroatistički pogled na svijet računala*. Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada.
- Pahor, D.** (2002). *Leksikon računalništva in informatike*. Ljubljana: Založba Pasadena.
- Plenković, M.** (1993). *Komunikologija masovnih medija*. Zagreb: Barbat.
- Samardžija, M.** (1998). *Hrvatski jezik IV*. Zagreb: Školska knjiga.
- Silić, J.**, (1996). Polifunkcionalnost hrvatskoga standardnog jezika, *Kolo 1*, 244-248.
- Silić, J.** (1997). Novinarski stil hrvatskoga standardnog jezika, *Kolo 3*, 397-415.
- Škarić, I.** (1988). *U potrazi za izgubljenim govorom*. Zagreb: Školska knjiga.

Šonje, J. (ur.) (2000). *Rječnik hrvatskoga jezika*. Zagreb: LZ Miroslav Krleža – Školska knjiga.

Zgrabljčić, N. (2002). Govor na radiju: Analiza duhovitosti, poetičnosti i afektivnosti novinara hrvatskoga radija. *Govor* 19, 1, 45-64.

BILJEŠKE

- ¹ Informant za slovenski jezik bio mi je gospodin Miran Željko prevoditelj i vladin savjetnik u Centru za informatiku Vlade Republike Slovenije.
- ² Odgovor na to pitanje vidi u Gluhak, 1999/2000. i Mihaljević, 2003.
- ³ To je podjela o kojoj se više može vidjeti u Silić 1996., Samardžija 1998., Hudeček-Mihaljević-Pilić 2001.
- ⁴ tome više u Bagić 1997., Kovačević-Badurina 2001., Mihaljević 2002.
- ⁵ Taj je roman s engleskoga prevela Snježana Veselica-Majhut, Znanje, Zagreb, 2002.
- ⁶ tome više vidi u Silić 1997. i Badurina-Kovačević 2000.
- ⁷ Podaci su navedeni prema *Večernji list* 7.7. 2003.
- ⁸ Takav je način čitanja potvrđen u slovenskome (*trikrat dvojni ve*), ali i tamo većina ljudi čina *vuv*.
- ⁹ Više o tome vidi u Filipović 1990:40.
- ¹⁰ Na Lingvističkoj listi na adresi <http://linguistlist.org/> vodila se dugotrajna rasprava o tome znaku pa se podaci o tome kako se taj znak zove na raznim jezicima mogu smatrati prilično pouzdanima. Na kineskome se taj znak naziva *mišić*, na danskome *slonova surla*, na francuskome, talijanskome i korejskome *puž*, na ruskome *psić* ili *poslovno at*, na švedskome *mačja noga*, na arapskome i turskome *uho*, na hebrejskome *štrudla* ili *puž*, na norveškome *zavinuto alfa*, na srpskome *ludo a*, *majmun*, *majmunsko a* i *et*, na slovenskome *afna* (majmun), *at* ili *pri*, na njemačkome *viseći majmun* (Klammeraffe) i *uho*. Iscrpnije o tome problemu vidi u Mihaljević, 2003.
- ¹¹ O tome više vidi u Crystal, 2001.
- ¹² U programu se naziv te serije piše kao dvije riječi (*kiber djevojka*) iako je *kiber* prefiksoid te bi se trebalo pisati *kiberdjevojka*.
- ¹³ Više o tome vidi u Mihaljević, 1998.
- ¹⁴ Budući da je pitanje postavljeno usmeno, a radi se o govornome mediju ne znamo kako bi naziv *internet* bio napisan. Ovdje je napisan malim slovom jer se takav način pisanja preporučuje u kroatističkim priručnicima (*Hrvatski enciklopedijski rječnikom*, časopis *Jezik*).
- ¹⁵ Usp. primjere A. Gluhaka navedene u uvodu ovog rada.
- ¹⁶ *Stranica* nije dobar prijevod za *site*, jer je to prijevod za *page*, a jedan *site* može imati više stranica. Ipak, u ovome je primjeru takva zamjena prihvatljiva.

Milica Mihaljević
Institute of Croatian Language and Linguistics, Zagreb
Croatia

INTERNET TERMINOLOGY IN SPOKEN MEDIA

SUMMARY

The article deals with Croatian Internet terminology that appears in the spoken media, especially on radio and television. Special attention is paid to those Internet terms (e.g. cyber, web site, mail, @, WWW, -) which can be heard often in different broadcasts dealing with different subjects. These are the terms that enter from the scientific discourse into the journalistic discourse and general standard language. The enormous influence which the language and speech of media has on the language culture is emphasized and thus the need to use the best possible Croatian Internet terms is stressed. Therefore, the author does not analyze only the actual state of the art of this terminology in the spoken media, but also gives her own recommendations how to make this terminology better. In some cases Slovene examples are given, as Slovenian Internet terminology is better systematized than Croatian (i.e. Slovenian terminological dictionaries are better). The author does not pay special attention to specialized programs dealing with Croatian language and Internet, but tries to analyze the use of this terminology in all programs. In the end a table is given in which the author's recommendations are summarized: @ should be read as at or pri, cyber girl should be kiberdjevojka, - (dash) should be read as crtica or minus and never povlaka, . (dot) is always correctly read as točka, e-mail should be e-pošta or e-poruka, internet service provider should best be replaced by davač internetskih usluga, on-line should according to the context be replaced by mrežni, izravni, internetski, web site should be replaced by mrežna stranica, mrežno mjesto or internetska stranica. How to read WWW remains a problem. The correct way would be duplo ve, duplo ve, duplo ve or trostruko duplo ve.

Key words: *Internet terminology, media speech, journalistic discourse, Croatian, terminology*
